

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เนื้อหาในบทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัยแบบจำลองปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีรถไฟฟ้าความเร็วสูงของผู้โดยสารสูงอายุ รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยต่อไป

5.1 สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยนี้ค้นหาความแตกต่างกันของทัศนคติที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีรถไฟฟ้าความเร็วสูงระหว่างผู้โดยสารสูงอายุที่พักอาศัยในเมืองและนอกเมืองโดยอ้างอิงจากทฤษฎีดัชนีความพร้อมด้านเทคโนโลยี (Parasuraman, 2000; Parasuraman & Colby, 2015) และทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Fred D Davis, 1989b; Marangunić & Granić, 2015) ทั้งสองทฤษฎีถูกใช้เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ (Dash & Mohanty, 2023; S. Kim et al., 2023) รวมถึงการยอมรับเทคโนโลยีรถไฟฟ้าความเร็วสูง เนื่องจากประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ รัฐบาลจึงต้องมุ่งเน้นนโยบายที่คุ้มครองและสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุ รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง โครงการรถไฟฟ้าความเร็วสูงที่กำลังพัฒนาจะช่วยเพิ่มความสะดวกสบายในการเดินทางของผู้สูงอายุ (Kamga, 2015; Lee et al., 2016; Tang et al., 2018) การวิเคราะห์ทางสถิติใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง (SEM) ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างในเมืองและนอกเมือง รวมถึงการทดสอบความแตกต่างระหว่างแบบจำลองพื้นที่ในเมืองและนอกเมือง โดยการวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างแบบหลายกลุ่ม เพื่อทำการเปรียบเทียบจากการประมาณค่าพารามิเตอร์ ภาพรวมของข้อบ่งชี้ทางสถิติระบุว่าแบบจำลองนั้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และแบบจำลองในเมืองและนอกเมืองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อค้นพบที่สำคัญจากการศึกษานี้ในการเปรียบเทียบสองพื้นที่มีดังนี้ ปัจจัยจากทฤษฎีดัชนีความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความพร้อมด้านนวัตกรรมส่งผลต่อการรับรู้ความสะดวกจากการใช้รถไฟฟ้าความเร็วสูงมากที่สุด จากนั้นการรับรู้ความสะดวกการใช้รถไฟฟ้าความเร็วสูงมีอิทธิพลมากที่สุดจากปัจจัยทั้งหมดต่อการรับรู้ประโยชน์การใช้รถไฟฟ้าความเร็วสูงและทัศนคติการใช้งานรถไฟฟ้าความเร็วสูงของทั้งสองกลุ่ม (ในเมืองและนอกเมือง) ผลลัพธ์จากการศึกษานี้สนับสนุนแนวคิดที่ว่า การรับรู้ของผู้สูงอายุเกี่ยวกับความสะดวกในการใช้เทคโนโลยีนั้นมีความสำคัญ เนื่องจากประโยชน์ของเทคโนโลยีนี้ขึ้นอยู่กับ

กับความเต็มใจที่จะใช้เทคโนโลยีดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ ทศนคติเชิงบวกของผู้สูงอายุที่มีต่อการใช้เทคโนโลยี นั้นได้รับอิทธิพลจากทั้งการรับรู้ความสะดวกในการใช้งานและการรับรู้ถึงประโยชน์ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการพิจารณาความสะดวกในการใช้งานควบคู่ไปกับประโยชน์ที่รับรู้ในการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีนี้ไปใช้ในกลุ่มประชากรนี้ (S. Kim et al., 2023) ซึ่งทั้งสองปัจจัยนี้ (ทศนคติที่ดีต่อการใช้งานและการรับรู้ถึงประโยชน์) ยังส่งผลทางบวกต่อความตั้งใจใช้งานรถไฟความเร็วสูง ฉะนั้นหากอิงตามทฤษฎีแล้วทั้งกลุ่มในเมืองและนอกเมืองมีผลลัพธ์ไปในทิศทางเดียวกัน แต่เมื่อเทียบค่าพารามิเตอร์จะพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะทศนคติต่อเทคโนโลยีรถไฟความเร็วสูงซึ่งในเมืองสูงกว่านอกเมืองอย่างชัดเจน ในทางกลับกันด้านการรับรู้ประโยชน์การใช้เทคโนโลยีรถไฟความเร็วสูงนอกเมืองสูงกว่าในเมือง

5.2 ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นโยบายหรือกลยุทธ์ที่แนะนำของทั้งสองกลุ่มนั้นมีข้อแตกต่างกันตามผลลัพธ์ที่ได้ดังนี้ การเพิ่มความตั้งใจใช้งานรถไฟความเร็วสูงในเมือง ควรเน้นนโยบายไปที่การทำให้ผู้สูงอายุเกิดทัศนคติที่ดีต่อการใช้งานรถไฟความเร็วสูง ส่วนการเพิ่มความตั้งใจใช้งานรถไฟความเร็วสูงนอกเมืองจำเป็นต้องส่งเสริมนโยบายการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการใช้งานรถไฟความเร็วสูงควบคู่ไปกับนโยบายที่เสริมสร้างการรับรู้ประโยชน์การใช้รถไฟความเร็วสูง สำหรับการส่งเสริมนโยบายที่ช่วยให้เกิดการรับรู้ประโยชน์และความสะดวกจากการใช้เทคโนโลยีรถไฟความเร็วสูงของผู้โดยสารสูงอายุ สามารถทำได้โดยการเพิ่มการรับรู้วัฒนธรรมของรถไฟความเร็วสูงพร้อมด้วยการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อรถไฟความเร็วสูงแก่ผู้สูงอายุ และจำเป็นต้องลดความรู้สึกไม่สะดวกสบายกับความรู้สึกไม่มั่นคง ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่จะเสริมสร้างการรับรู้ประโยชน์และความสะดวกจากการใช้งานเทคโนโลยีรถไฟความเร็วสูงส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการใช้งานรถไฟความเร็วสูงตลอดจนผู้สูงอายุมีความตั้งใจใช้รถไฟความเร็วสูงในอนาคต

คำแนะนำเพิ่มเติมสำหรับนโยบาย การทำให้ผู้สูงอายุเกิดทัศนคติที่ดีต่อการใช้งานรถไฟความเร็วสูง ในเมืองควรมุ่งเน้นไปที่กลยุทธ์ที่สร้างการรับรู้ว่าการเดินทางด้วยรถไฟความเร็วสูงเป็นทางเลือกการเดินทางที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุเพื่อเป็นแรงดึงดูดผู้โดยสารสูงอายุมากขึ้น นอกเมืองควรมุ่งเน้นไปที่สร้างการรับรู้ว่าการใช้รถไฟความเร็วสูงจะช่วยลดปัญหาการเดินทางของผู้สูงอายุได้ เช่น การจัดกิจกรรมทัวร์รถไฟความเร็วสูงสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้พวกเขาได้สัมผัสกับประสบการณ์จริง การให้ส่วนลดพิเศษสำหรับผู้สูงอายุที่ใช้บริการรถไฟความเร็วสูง และการจัดงานแสดงนวัตกรรมเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับรถไฟความเร็วสูง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความประทับใจให้กับผู้สูงอายุ สามารถทำได้โดยจัดกิจกรรม “ทัวร์รถไฟความเร็วสูง” โดยให้ผู้สูงอายุได้ทดลองใช้บริการ พร้อมแนะนำเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ บนรถไฟ ตัวอย่างกิจกรรมที่ผ่านมา การบรรยาย

เรื่อง “สิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้สูงวัยต้องรู้” ในงาน Thailand Health Care 2024 เกษียณสโมสร การบรรยายพิเศษการอบรมเพื่อการขยายผลหลักสูตรผู้สูงวัยดิจิทัล กิจกรรมขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เพื่อให้ผู้สูงอายุเป็นพลังขับเคลื่อนทางสังคม จังหวัด ชัยนาท กิจกรรม “สร้างสุขวัยเก๋า” เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2567a)

นโยบายที่เสริมสร้างการรับรู้ประโยชน์การใช้รถไฟฟ้าความเร็วสูงทั้งในเมืองและนอกเมือง ทำให้จากการให้ข้อมูลแก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับเทคโนโลยีของรถไฟฟ้าความเร็วสูงที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการเดินทางไกลของผู้สูงอายุได้ เช่น การจัดสัมมนาในชุมชนเพื่อแนะนำประโยชน์ของการใช้รถไฟฟ้าความเร็วสูง การแจกเอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์ที่อธิบายถึงข้อดีของการใช้รถไฟฟ้าความเร็วสูง รวมถึงการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการจองตั๋วและการเดินทาง สามารถทำได้โดยการจัดสัมมนาในชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์ของรถไฟฟ้าความเร็วสูง เช่น “รถไฟฟ้าความเร็วสูง ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายและปลอดภัยในการเดินทางไกล” ตัวอย่างกิจกรรมที่ผ่านมา การอภิปรายกลุ่ม หัวข้อ “สิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุ” ในการสัมมนา เรื่อง “สวัสดิการผู้สูงอายุสู่ออนไลน์ที่ยั่งยืน” งานสัมมนา เรื่อง “สร้างสุข สมวัย มั่นใจ พร้อมรับมือสังคมสูงอายุ” งานสัมมนา เรื่อง “สร้างสุข สมวัย มั่นใจ พร้อมรับมือสังคมสูงอายุ” (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2567a)

ส่วนการรับรู้ความสะดวกจากการใช้รถไฟฟ้าความเร็วสูงทั้งในเมืองและนอกเมือง ควรมุ่งเน้นไปที่การให้ข้อมูลที่แสดงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกของตัวสถานีและขบวนรถไฟที่สามารถรองรับการเดินทางของผู้สูงอายุได้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ ตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (วิดีโอ เสียง และสื่อออนไลน์) หรือ การจัดทำคู่มือการใช้รถไฟฟ้าความเร็วสูงที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก การเผยแพร่บทความออนไลน์และโพสต์บนสื่อสังคมออนไลน์ที่เน้นความสะดวกสบายในการใช้บริการ เช่น “สิ่งอำนวยความสะดวกบนรถไฟฟ้าความเร็วสูงสำหรับผู้สูงอายุ” สามารถทำได้โดยจัดทำคู่มือ “การใช้รถไฟฟ้าความเร็วสูงสำหรับผู้สูงอายุ” และเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ พร้อมจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุทดลองใช้งานจริง เช่น การแนะนำการใช้ลิฟต์และบันไดเลื่อนที่สถานี การใช้ห้องน้ำรถไฟ และการเข้าถึงชานชาลา ตัวอย่างคู่มือที่เกี่ยวข้อง คู่มือแนวทางการขอรับบริการในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ คู่มือการเตรียมความพร้อมวิสาหกิจชุมชนผู้สูงอายุสู่การค้าขายออนไลน์ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2567c)

นโยบายเพิ่มการรับรู้วัฒนธรรมของรถไฟฟ้าความเร็วสูงพร้อมด้วยการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อรถไฟฟ้าความเร็วสูงแก่ผู้สูงอายุโดยการใช้สื่อหลายช่องทาง เช่น การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและความปลอดภัยของรถไฟฟ้าความเร็วสูง การสร้างวิดีโอที่แสดงถึงความสะดวกสบายในการใช้รถไฟฟ้าความเร็วสูงและเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น YouTube และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ รวมถึงการจัดกิจกรรมสัมมนาและการให้ข้อมูลโดยตรงในชุมชน สามารถทำได้

โดยจัดทำวิดีโอประชาสัมพันธ์เรื่อง “นวัตกรรมและความปลอดภัยของรถไฟฟ้าความเร็วสูงสำหรับผู้สูงอายุ” และเผยแพร่ผ่าน YouTube และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ พร้อมจัดกิจกรรมสัมมนาในชุมชนเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติม ตัวอย่างสื่อที่เกี่ยวข้อง ผู้สูงอายุกับการใช้เทคโนโลยี สังคมสูงวัยกับการบริการทางการเงิน ในยุคดิจิทัล โครงการขยายผลการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อผู้สูงอายุ นวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุสู่การใช้จริง (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2567b) นอกจากนี้นโยบายดังกล่าวยังจะช่วยลดความรู้สึกไม่สะดวกสบายกับความรู้สึกไม่มั่นคงต่อการใช้รถไฟฟ้าความเร็วสูงซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการรับรู้ประโยชน์และความสะดวกจากการใช้เทคโนโลยีรถไฟฟ้าความเร็วสูงของผู้สูงอายุ

นอกจากนโยบายด้านการสร้างการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานเทคโนโลยีรถไฟฟ้าความเร็วสูงแล้ว การออกแบบตัวสถานีและบนขบวนรถไฟฟ้าความเร็วสูงที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุก็มีความสำคัญ ซึ่งควรคำนึงถึงความสะดวกและความปลอดภัย โดยสถานีควรมีทางลาดและลิฟต์เพื่อให้เข้าถึงได้ง่าย ที่นั่งพักที่สะดวกสบาย ป้ายข้อมูลที่ชัดเจน และระบบความปลอดภัยที่มีเจ้าหน้าที่ประจำสถานี ส่วนบนขบวนรถไฟฟ้าความเร็วสูงควรมีที่นั่งที่ปรับระดับได้ ห้องน้ำที่ออกแบบให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ จอแสดงผลข้อมูลการเดินทางที่ชัดเจน และพนักงานที่สามารถช่วยเหลือได้อย่างมืออาชีพ การออกแบบเหล่านี้จะช่วยสร้างประสบการณ์การเดินทางที่ดีและเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้สูงอายุในการใช้บริการอย่างมีความสุข หรือการสร้างแรงจูงใจในการใช้งานผ่านโปรโมชั่นส่วนลดค่าโดยสารสำหรับผู้สูงอายุหรือการเดินทางเป็นกลุ่ม

คำแนะนำเชิงนโยบายที่ได้จากผลการวิจัยนี้จะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติสำเร็จได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านการหารือและการทำงานร่วมกันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างความเข้าใจที่สอดคล้องกันและกำหนดแนวทางในการพัฒนานโยบายที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้สูงอายุในการใช้บริการเทคโนโลยีรถไฟฟ้าความเร็วสูงอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยต่อไป

แม้ว่าการศึกษานี้จะให้ข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณค่า แต่ก็มีข้อจำกัดหลายประการที่ควรเพิ่มเติมต่อการวิจัยในอนาคต ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำกัดเฉพาะในเขตเมืองและนอกเมืองตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าความเร็วสูง ซึ่งอาจไม่ได้เป็นตัวแทนของประชากรสูงอายุในวงกว้างทั้งหมด การศึกษาในอนาคตควรรวมตัวอย่างที่หลากหลายและใหญ่ขึ้นเพื่อเพิ่มความสามารถในการสรุปผลการวิจัย นอกจากนี้จำเป็นต้องมีการศึกษาระยะยาวเพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการยอมรับเมื่อเวลาผ่านไปเนื่องจากเทคโนโลยีรถไฟฟ้าความเร็วสูงมีวิวัฒนาการ การตรวจสอบปัจจัยอื่น ๆ เช่น อิทธิพลทางวัฒนธรรมและสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม อาจช่วยเพิ่มความเข้าใจในการยอมรับเทคโนโลยีในหมู่ผู้สูงอายุ